

Viktor Sjödin
Kanslienhet

Tjänsteskrivelse - Avgiftsfrihet vid allmänfarlig sjukdom för personkrets som inte omfattas enligt Smittskyddslagen

RS 228-2026

Sammanfattning

Samhällets smittskydd ska enligt smittskyddslagen (2004:168), SmL, tillgodose befolkningens behov av skydd mot spridning av smittsamma sjukdomar. Den som har en allmänfarlig sjukdom har därför rätt till kostnadsfri provtagning, vård och behandling av dessa sjukdomar i enlighet med 7 kap. 1 och 2 §§ SmL.

Enligt lagen omfattas majoriteten av de personer som vistas i länet av denna kostnadsfrihet, men inte riktigt alla, se 7 kap 3 § SmL.

De som idag omfattas är:

- 1 – den som enligt 5 kap. socialförsäkringsbalken är bosatt i Sverige,
- 2 – den som utan att vara bosatt här har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av sociala trygghetssystem,
- 3 – utländska sjömän när det gäller undersökning, vård, behandling och läkemedel vid gonorré, klamydia och syfilis enligt en internationell överenskommelse rörande vissa lättnader för sjömän vid behandling av könssjukdom av den 1 december 1924 och
- 4 – den som omfattas av lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

Region Västerbotten har sedan 2015 erbjudit hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd, så kallade papperslösa, på samma villkor som till Västerbottningar*. (*§ 209, landstingsstyrelsens protokoll från den 20 oktober 2015).

De som idag inte omfattas är personer från länder som ej har vårdavtal med Sverige (Ej konventionsländer), till exempel studerande, arbetskraftsinvandrare, anhöriginvandrare utan svenskt personnummer samt turister. Det är angeläget att inte kostnadsskäl förhindrar provtagning, vård och behandling av en misstänkt allmänfarlig sjukdom hos en person som tillhör någon av dessa grupper. Allmänfarliga sjukdomar innebär inte bara ett lidande för den som är smittad, utan kan också spridas till andra i länet om den drabbade personen inte testas, behandlas och i vissa fall får vård

Förslag till beslut

att undersökning, inklusive provtagning, av samtliga personer med hiv, hepatit B och hepatit C ska vara avgiftsfri,

att vård och behandling av hiv, hepatit B och hepatit C efter positivt test ska vara avgiftsbelagd, samt

att undersökning, inklusive provtagning, vård och behandling för samtliga personer med övrig allmänfarlig sjukdom ska vara avgiftsfri.

Bedömda resultat och konsekvenser

I nuläget har smittskyddsläkaren vid ett par tillfällen kontaktats efter att personer som inte omfattas av kostnadsfrihet enligt smittskyddslagen har varit i behov av omedelbar vård och behandling för sin sjukdom, och det därefter har framkommit att de saknar möjlighet att betala för insatserna. I dessa fall har smittskyddet gjort samma bedömning som vården, nämligen att utredning och behandling behövt hanteras ur ett smittskyddsperspektiv. Tuberkulos kan nämnas som ett exempel. Tuberkulos är en botbar sjukdom och patienten är med rätt behandling i regel smittfri efter ungefär två veckor. Alternativet, att en patient med smittsam tuberkulos inte får vård och behandling innebär en oacceptabel risk för spridning av sjukdomen till den övriga befolkningen.

Förslaget skulle innebära en förbättring för patientsäkerheten för den drabbade individen och en minskad risk för vidare smitta av de ovan angivna sjukdomarna till medborgarna i länet.

Resurser och finansiering

Förslaget bedöms inte medföra egentliga ekonomiska konsekvenser eftersom dessa fåtal personers utredning och vård per år även i dagsläget till slut betalas av Region Västerbotten med anledning av att personerna i de flesta fall saknar betalningsmöjlighet. Vissa kostnader kommer att bäras av Migrationsverket, medan andra av Försäkringskassan.

Jämställdhet

Förslaget är positivt ur jämställdhets- och jämlikhetssynpunkt.

Beredningsansvariga

Maria Marklund, smittskyddsläkare, Viktor Sjödin nämndsekreterare

Beslutsunderlag

Ej aktuellt.

Beslutet expedieras till

Maria Marklund, smittskyddsläkare
Pia Näsvall, hälso- och sjukvårdsdirektör
Markus Kärnebro, strateg